

GUIA DOCENT DE L'ASSIGNATURA

Titulació acadèmica		Màster en Teologia				
Assignatura		6S082E Pelagianisme antic i neopelagianisme contemporani				
Any	2023-2024	Curs	Primer	Valor lectiu	3 ECTS	
Període lectiu	Primer semestre	Hores setmanals	2	Àrea	Comú	
Professor/a	Dr. Albert Viciano i Vives			Llengua	Català i castellà	

Descripció/Justificació

Segons l'heretgia pelagiana, desenvolupada durant el segle V al voltant de Pelagi, l'home, per tal d'acomplir els manaments de Déu i ser salvat, necessita de la gràcia només com un ajut extern a la seva llibertat (a mena de llum, exemple, força), però no com una curació i regeneració radical de la llibertat, afeblida arran del pecat original i dels pecats personals (Pelagi negava la transmissió del pecat original a la posteritat). Agustí d'Hipona veié en aquesta antropologia de Pelagi una larvada doctrina de l'autoredempció de l'home, capaç de salvar-se per les seves bones obres sense els efectes santificadors de la gràcia que ens és donada pel l'Esperit Sant, de tal forma que el pelagianisme redueix el cristianisme a una saviesa humana de caràcter moral i a un ascetisme sever i rigorista.

En una primera part d'aquesta assignatura s'estudiarà la controvèrsia pelagiana de la primera meitat del segle V, inclosa la polèmica dels anomenats "semipelagians". En una segona part, s'atendrà a l'actualitat del pelagianisme, a partir dels advertiments fets pel Papa Francesc (entre d'altres a l'exhortació apostòlica *Gaudete et exultate*) i per la Congregació per a la Doctrina de la Fe (a la carta *Placuit Deo*), tot cercant paral·lelismes contemporanis amb el pelagianisme antic en diversos camps: religiós i polític, tecno-científic i antropològic.

Requisits i orientacions prèvies

Coneixements filosòfics i teològics bàsics.
 Coneixements d'Història de l'Església (Edat Antiga) i de Patrologia.

Objectius

Generals: Situar-se davant la història del cristianisme i valorar la seva repercussió en el present.

Específics: Conèixer el pelagianisme antic (Pelagi, Julià d'Eclana, els "semipelagians") i avaluar la seva suposada presència en el món actual.

Competències

Competències transversals:

Aprofundiment en la metodologia teològica.
 Aplicació dels coneixements teològics bàsics a un tema específic.
 Aprofundir en l'estudi de textos bíblics, textos patristics i textos magisterials.

Plantejar adequadament qüestions teològiques.

Competències específiques:

Aplicar continguts de la Teologia Patrística a la Teologia Sistemàtica (en aquest cas, a la Antropologia Teològica).

Relacionar conceptes de l'Antropologia Teològica (relació gràcia divina – llibertat humana, pecat original) amb la Teologia Moral (creixement en la santedat i en la virtut, la pecaminositat de l'ésser humà, la lluita contra el pecat, el rigorisme moral).

Continguts

Introducció: Presentació de l'exhortació apostòlica *Gaudete et exsultate* (19/03/2018) i de la carta *Placuit Deo* (22/02/2018).

Primera part: Pelagianisme antic.

1. Història de la polèmica: del 412 al 529.
  - 1.1. Vida i doctrina de Pelagi (350/360-418/431).
  - 1.2. La polèmica i les primeres condemnes de Pelagi (sant Agustí [354-430], sant Jeroni [ca. 347-419/420], Orosi [finals s. IV- ca. 420]).
  - 1.3. La condemna definitiva de Pelagi.
  - 1.4. La polèmica entre Julià d'Eclana (ca. 385-450) i Agustí.
  - 1.5. Els monjos d'Hadrumet demanen explicacions a Agustí.
  - 1.6. El monjo Joan Cassià de Marsella (ca. 360-435) i els seus amics (els "semipelagians") entren en polèmica contra Agustí.
  - 1.7. Agustanisme i antiagustinisme des de la mort d'Agustí (430) fins al 529:
    - 1.7.1. Agustanisme:
      - a) Pròsper d'Aquitània (finals s. IV – ca. 460).
      - b) Fulgenci de Rusp (ca. 468-533).
      - c) Cesari d'Arles (470-542) i el segon Concili d'Orange (529).
    - 1.7.2. Antiagustinisme o semipelagianisme:
      - a) Faust de Riez (ca. 410-495).
      - b) Arnobi el Jove (final s. IV – ca. 460).
2. Principals continguts doctrinals de la polèmica.
  - 2.1. Aspectes dogmàtics i antropològics.
    - 2.1.1. El dilema "Déu o l'home".
    - 2.1.2. El pecat i la llibertat.
    - 2.1.3. L'acció de l'Esperit Sant i la vida ascètica del creient.
  - 2.2. Aspectes morals.

Segona part: El neopelagianisme contemporani.

3. Semblances i diferències entre el pelagianisme antic i el neopelagianisme contemporani.
4. Qüestions pràctiques ensenyades en el magisteri del Papa Francesc.
  - 4.1. Consideracions ascètiques a nivell personal.
  - 4.2. Consideracions pastorals a nivell eclesial.
  - 4.3. La devoció del Sagrat Cor de Jesús com a bon antídote contra el neopelagianisme.
5. Recent reivindicació de la figura de Pelagi i de la seva ortodòxia.

Conclusions.

Metodologia d'ensenyament-aprenentatge

Classes magisterials (és a dir, del professor).

Lectura i anàlisi de textos patristics i de textos magisterials (és a dir, del Magisteri de l'Església, sobretot del Papa Francesc).

Avaluació

Criteris d'avaluació:

Treballs sobre temes assenyalats. Cada alumne triarà un treball entre els treballs que s'indiquen a continuació.

Tècniques d'avaluació:

Lectura i comentari d'una obra de Pelagi o d'una obra antipelagiana de sant Agustí o d'altres autors de la primera meitat del segle V implicats en la polèmica pelagiana.

Lectura i comentari d'articles i llibres especialitzats en la polèmica pelagiana del segle V.

Bibliografia bàsica

El professor posarà a disposició dels estudiants un article seu titulat "El neopelagianismo en el siglo XXI, según el magisterio del Papa Francisco", que conté abundant bibliografia. També s'hi contenen les edicions crítiques i les traduccions de les obres de Pelagi i de les obres antipelagianes de sant Agustí.

G. CARUSO, «La pretesa di salvarsi da se: Attualità della controversia pelagiana di Agostino»: *Estudio Agustiniano* 53/3 (2018) 449-467.

A. D. FITZGERALD (dir.), *Diccionario de San Agustín*, Burgos 2006.

V. GROSSI, «La controversia pelagiana. Adversarios y discípulos de san Agustín», en: A. DI BERARDINO (ed.), *Patrología. III: La edad de oro de la literatura patristica latina*, Madrid 1981, pp. 554-591.

M. LAMBERIGTS, «Pelagius and Pelagians», en: S. A. HARVEY – D. G. HUNTER (ed.), *The Oxford Handbook of Early Christian Studies*, Oxford 2008, pp. 258-279.

G. LETTIERI, «Gracia y libre albedrío», en: A. DI BERARDINO *et alii* (coords.), *Diccionario San Pablo: Literatura Patristica*, Madrid 2010, pp. 691-756.

J. J. PÉREZ SOBA – O. M. GOÏIA (a cura di), *Azione umana e salvezza divina. La dinamica operativa della grazia come superamento del neo-pelagianesimo*, Siena 2021.

S. SQUIRES, *The Pelagian Controversy. An Introduction to the Enemies of Grace and the Conspiracy of Lost Souls*, Eugene (Oregon) 2019.

A. VICIANO VIVES, "El neopelagianismo en el siglo XXI, según el magisterio del Papa Francisco": *Revista Española de Teología* 83/1 (2023) 151-195.

G. ZANCHI, *Il neopelagianesimo*, Milà 2018.